

א) לעיל מ, טו, א] שנת 3. וי"א, א) קדושין סח. ויבמות כג. מנחות ק"א. נדה ח, טו, ד] כ"ל דמתיא, א) לעיל מב, ו] שנת כח, ו] כ"ב פ"ט, ומה,

תורה אור ה"ח

1. ויאמר אברהם אל עשרו שבו לכה מה עם החמור ואני ובער נלכה עד בה ונשחטנו ונשבה אליכם: בראשית כב ה ובי יצאו אנשים ונגפו אשה חרה וצאנו ילדיה ואל ידה אסון עניש יגעש פאשר ישת עליו בעל האשה ונתן בפלגים: שמות כא כב

רבינו הגנאל

אדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה שכבר ילדה ולדות. כיצד משלם שמוין האשה כמה היתה יפה כול: ואקשינן אמנותין הא דמי ולדות ושבת ולדות הוא, דהא שמוין אותה כנאשה שכבר ילדה ולדה עמה, אמ' רב יהודה אין, והכי קאמי' ויבד משלם דמי ולדות ושבת ולדות, שמוין את האשה כמה היתה יפה. הא דאמרין מאי קאמי', לפרשי דברי רבן שמעון ויבדא ליה רבה הכי כן גמליאל: אמ' רבה הכי קתני, וכי אשה משבחת קודם שתלד, אדברה איה משבחת אלא אחת תלד דאפיסקא לה סמכת ליה כולי, תניא כותיה, ויבד אמ' רבי יוחנן, ויבד אשה לאי שילדת משבחת ואין לעצמה בשבת ולדות כלום, אלא שמוין נוק וצער כי חבלא דעלמא ונותן לאשה, ודמי ולדות לבעל, ושבת ולדות חולקין. ואקשינן ורבן שמעון כן גמליאל ארובן שמעון כן גמליאל, ומשנינן הא דתני אין לה שבת במבטח דאית לה צער והא דתני יש לה שבת בשילדה כבר דלית לה צער ויש לה שבת. פיר', כל היכא דסליק בולד שיחמא הוא מקום החלל, לאפוקי ידה ורגליה. היתה שפחה ונשתחררה או גיורת אוקמה רבה בשחבל בה בחיי הגר ומת הגר דפקעה זכותיה, אבל חבל בה לאחר מיתת הגר חולדות לעצמה הן. ורב חיסדא אמ' איתיה לגר זכה בהו, ליתיה לגר לא זכה בהו. ומוחבין מיהא, היתה שפחה ונשתחררה או גיורת זכה. ומפרקינן, מי עדיפא ממתניין בה דאוקימנה בשחבל בה בחיי הגר ומת הגר דפקעה לה זכותיה, ואי בעיתמא הא לאחר מיתת הגר חבל ותני זכה.

שור שנגה את הפרה פרק חמישי בבא קמא מ"א.

א"כ משאשאה יולדת כו'. מפרש בגמרא: וטון לעלל שהמורה זכתה לו דכתיב בעל האשה (שמות כח): היסה שפחה ונשתחררה כלומר היתה משוחררת או גיורת נשואה לגר או לעבד משוחרר ואין לה בעל שמת פטור דהמחזיק בנכסי הגר שמת ואין לו יורשין וזכה וזה קודם לזכות בתה שצידו. והאי דנקט האי לשון היתה שפחה ונשתחררה ולא נקט היתה משוחררת משום דע"כ שזאין לה בניס הימנו קאלמר והיינו דקאלמר היתה שפחה ונשתחררה דמשמע עמה מקרוב דעדיין לא היו להם בניס והוא הדין נמי לישראלית הנשואה לגר ומת הגר לפטור דהא דמי ולדות זכאל והאי דנקט שפחה וגורת משום דסתם שפחה משוחררת נשואה למשחרר וסתם גיורת לגר: גמ' דרז אדא נר אהב. צשור שנגה ארבעה וזממה (לעיל דף מו): דהכי פטיע קרא. כי יצא אנשים דמי אלמא במתכוין לחבירו משמע: דמי ולדות שנה ולדות הוא. דקמני שמוין את האשה כו' ויש בכלל שומא זו דמי ולדות וזממה) שהאשה נראית משוחררת ובעלת אברים מפני העובר דמיה יקרינ: ה"נ קאלמר כיוד משלם דמי ולדות ושבת ולדות. שהן משבחת את האשה: שמוין את האשה. כמה האשה יפה בעציל ולדות הללו עד שלא ילדה וכמה היא יפה עכשיו כשנתרוקנה ונפחתו דמיה ונותן לבעל ומוקף של אשה אינו בכלל שומא זו דלזין כאן אלמא פחת ריקון העובר אבל כחש גופא מחמת המכה ונפחתו דמיה משהיתה ראויה לימכר כשהיתה צריאה ריקנית הוא נוק ואינו של בעל אלא כשאר חבלה הוא והדין קרוב בכתובות (דף סו):

המרתא מעברתא כו'. וא"ת הא גבי צור תנן בשלהי פרקין נפל לתוכו עבד או אמה פטור ולא אמרינן דהוי כחמרתא מעברתא ולא נמעטיה משור ולא אדם וי"ל דהכא לא מיעט הכתוב שור (ו) דזמני ולדות אלא במקום שהולדות של בעל דכתיבי

HebrewBooks.org © Moznain Publishers. No commercial use allowed.

בעל האשה אבל כאן הולדות לאוין דכתיב האשה וילדה מהיה אלדויה: א"כ משהאשה יולדת משבחת אלא שמוין את הולדות כמה הן יפין ונותן לבעל יאם אין לה בעל נותן ליורשיו היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור: גמ' מעמא דמתכוין לחבירו הא מתכוין לאשה משלם דמי ולדות לימא תיהו תיובתא דרב אדא בר אהבה (ד) דאמר רב אדא בר אהבה שוורים שנתכוונו לאשה פטורים מדמי ולדות אמר לך רב אדא בר אהבה הוא הדין דאפי' נתכוונו לאשה נמי פטורים מדמי ולדות והא דקתני שור שהיה מתכוין לחבירו איירי דקא בעי למיתנא סיפא אדם שהיה מתכוין לחבירו דהכי כתיב קרא קתני רישא נמי שור שהיה מתכוין לחבירו אמר רב פפא ישור שנגה את השפחה ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות מאי מעמא חמרתא מעברתא בעלמא הוא דאויק דאמר קרא

ישבו לכם פה עם החמור (עם הדומה לחמור): כיצד משלם דמי ולדות: דמי ולדות (ו) שבת ולדות מיבעי ליה הכי נמי קאמר כיצד משלם דמי ולדות ושבת ולדות שמוין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה: אמר רשב"ג א"כ משהאשה יולדת משבחת: מאי קאמר אמר רבה ה"ק וכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד והלא אשה משבחת לאחר שתלד יותר מקודם שתלד אלא שמוין את הולדות ונותנין לבעל תניא נמי הכי וכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד והלא אשה משבחת לאחר שתלד יותר מלאחר שתלד הולדות ונותנין לבעל רבא אמר הכי קתני וכי אשה למי שיוולדת משבחת ואין לעצמה בשבת ולדות כלום אלא שמוין את הולדות ונותנין לבעל ושבת ולדות חולקין תניא נמי הכי אמר רשב"ג וכי אשה למי שיוולדת משבחת ואין לעצמה בשבת ולדות כלום אלא שמוין נוק בפני עצמו וצער בפני עצמו ושמוין את הולדות ונותנין לבעל ושבת ולדות חולקין קשיא דרשב"ג אדרשב"ג ל"ק כאן במבכרת כאן בשאינה מבכרת ורבנן דאמרי שבת ולדות נמי לבעל מאי מעמא (ז) כדתנן ממשמע שנאמר ויצאו ילדיה אינו יודע שהיא הרה מה ת"ל הרה לומר לך שבת הריון לבעל ורשב"ג האי הרה מאי דריש ביה מבעי ליה לכדתניא ר"א בן יעקב אומר לעולם אינו חייב עד שיכנה כנגד בית ההריון אמר רב פפא לא תימא כנגד בית הריון ממש אלא כל היכא דסליק ביה שיחמא לולד לאפוקי יד ורגל דלא: היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור: אמר רבה לא שנו ה"א לא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר דכיון דחבל בה בחיי הגר זכה בהו גר וכיון דמת הגר זכה בהו מן הגר אבל חבל בה לאחר מיתת הגר זכיא לה איהו בגויהו ומיחייב לשלומי לה לדידה א"ר חסדא מרי דיכי ולדות צריי גינחו וזכיא בהו אלא איתיה לבעל זכה ליה רחמנא ליתיה לבעל לא מיתבי (ח) הכה את האשה ויצאו ילדיה נותן ליורשיה היתה שפחה ונשתחררה או גיורת זכה אמרי ומי עדיפא ממתניתיין דאוקימא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר הכא נמי שחבל בה בחיי הגר ומת הגר ואיבעית אימא לאחר מיתת הגר ותני

ישבו לכם פה עם החמור (עם הדומה לחמור): כיצד משלם דמי ולדות: דמי ולדות (ו) שבת ולדות מיבעי ליה הכי נמי קאמר כיצד משלם דמי ולדות ושבת ולדות שמוין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה: אמר רשב"ג א"כ משהאשה יולדת משבחת: מאי קאמר אמר רבה ה"ק וכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד והלא אשה משבחת לאחר שתלד יותר מקודם שתלד אלא שמוין את הולדות ונותנין לבעל תניא נמי הכי וכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד והלא אשה משבחת לאחר שתלד יותר מלאחר שתלד הולדות ונותנין לבעל רבא אמר הכי קתני וכי אשה למי שיוולדת משבחת ואין לעצמה בשבת ולדות כלום אלא שמוין את הולדות ונותנין לבעל ושבת ולדות חולקין תניא נמי הכי אמר רשב"ג וכי אשה למי שיוולדת משבחת ואין לעצמה בשבת ולדות כלום אלא שמוין נוק בפני עצמו וצער בפני עצמו ושמוין את הולדות ונותנין לבעל ושבת ולדות חולקין קשיא דרשב"ג אדרשב"ג ל"ק כאן במבכרת כאן בשאינה מבכרת ורבנן דאמרי שבת ולדות נמי לבעל מאי מעמא (ז) כדתנן ממשמע שנאמר ויצאו ילדיה אינו יודע שהיא הרה מה ת"ל הרה לומר לך שבת הריון לבעל ורשב"ג האי הרה מאי דריש ביה מבעי ליה לכדתניא ר"א בן יעקב אומר לעולם אינו חייב עד שיכנה כנגד בית ההריון אמר רב פפא לא תימא כנגד בית הריון ממש אלא כל היכא דסליק ביה שיחמא לולד לאפוקי יד ורגל דלא: היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור: אמר רבה לא שנו ה"א לא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר דכיון דחבל בה בחיי הגר זכה בהו גר וכיון דמת הגר זכה בהו מן הגר אבל חבל בה לאחר מיתת הגר זכיא לה איהו בגויהו ומיחייב לשלומי לה לדידה א"ר חסדא מרי דיכי ולדות צריי גינחו וזכיא בהו אלא איתיה לבעל זכה ליה רחמנא ליתיה לבעל לא מיתבי (ח) הכה את האשה ויצאו ילדיה נותן ליורשיה היתה שפחה ונשתחררה או גיורת זכה אמרי ומי עדיפא ממתניתיין דאוקימא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר הכא נמי שחבל בה בחיי הגר ומת הגר ואיבעית אימא לאחר מיתת הגר ותני

וער עניי עצמו. ונוקא דהכא חבלה דעלמא הקרוב במסכת כתובות דפרשיטי לעיל: ושמוין ולדות: (ט) ונותן כל דמיהן לבעל: ושבת ולדות. דהיינו פחת דמי נפח גופה מחמת ריקון הולד חולקין: קשיא דר"ש כו'. דהכא קתני ושבת ולדות חולקין אלמא אשה משבחת לימכר כשהיה הרה יותר מריקנית ולעיל קתני אשה משבחת משתלד יותר מקודם לכן: במבכרת. דמיה פחותין קודם לידה מלאחר לידה דמסוכנת היא: שיחמא. תמימות והיינו כנגד כל החלל כולו: זכיא צה איהו. דהא ולדות נכסי צעליהן (ט) וכשמת הגר ועדיין היא מעוברת היא החזיקה בהן והיא קודם לכל אדם הלכך כי חבל בה צמר הכי משלם לה לדידה: מרי דיכי. בעל שמועה זו. הלוא מתרגמינן דיכי (בראשית לו): לררי גינחו. קשרי מעות וכספים הן שזכיה בהן מן ההפקר: איסייה לבעל. או ליורשיו זכי להו רחמנא: ליסייה לבעל כו'. דחיובה אימת אחי לה בעשת חבלה והרי אין לה מוצעין: אין האשה נוסן ליורשיה. הא אוקימנא בגרושה לפיקין אין הבעל יורשה צפרק שור שנגה ד' וה' (לעיל דף מו). זכה. החובל במה שצידו ואפי' לאחר מיתת מה חבל זה זכה בה: לרבה

עין משפט גר מצוה

לב א מיי פ"ד מהלכות חובל ומויק הלכה ב ועין בשמות ומ"מ סמג עשין ט טושיע ח"מ סימן מב סעיף א:

ב ג מיי פ"ד מהלכות מקי ממון הלכה ג ד סמג עשין טו טושיע ח"מ סימן מה סעיף ג:

לד ד מיי פ"ד מהלכות חובל ומויק הלכה ג ד סמג עשין ט טושיע ח"מ סימן מב סעיף ב:

הגהות הב"ח

(א) ב"ח ושבח ולדות מיבעי ליה: (ב) רש"י ד"ה ושמין ולדות ונותנין כל: (ג) ד"ה זכיא וכי צעליהן הן וכשמת: (ד) תוס' ד"ה חמרתא וכי חמכו שור מרמי ולדות:

גליון הש"ס

גמ' ביצד משלם דמי ולדות. עין לעיל דף מו ע"פ מוספות ד"ה וכן:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה אלו ולדות כי יבוסיה לא כי יבד וכו' ש"פ ומב"ס חולק (ועברג"ח) סימן כ"ב ס"ה (ז):

מוסף רש"י

שבו לכם פה. אלעזר עבד אברהם היה (יבמות כב). ודמי המורה לבעל. המורה זכיה לו דכתיב בעל האשה (לעיל מב). אין האשה נותן ליורשיה. נוק ולער (שם). היתה שפחה ונשתחררה. כלומר היסה משוחררת מנפחת משוחרר (שם). או גיורת. מעברתא מנר. ומתו שיהם, זכה. פטור מן הכל שהוא קודם האילו ואין לה יורשין כל הקודם בשלה זכה וזה ששנו כדו קודם לכל אדם, אבל ישראלית מעוברת משראל, אפילו אין להם בניס יש לה יורשין לרש חלקה, ודוקא שמתהרה קודם חבלה, אבל היתה שפחה כשחבל בה חייב בעל אפילו דמי ולדות ויתן לאלויה, דדמי ולדות שפחה איס אלא בעליות שלה כדאמרינן (לעיל) דלאמי ליה חמרתא מעברתא חולקת מינאי (לעיל מב).